

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA w ŁODZI
ul. Piotrkowska 120
90-006 Łódź
tel. (42) 636 36 89, fax (42) 636 07 12
e'mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO- 61-20()/14/AB

Łódź, dnia 17 lipca 2015 r.

DECYZJA Nr RŁO 5/2015

- I.** Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 184) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 945) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów po przeprowadzeniu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania przez przedsiębiorców Annę Wojtas oraz Janinę Magin prowadzących działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkiej praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

**– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów**

- 1) naruszenie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez:
 - a) zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.);
 - b) zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy o kredycie konsumenckim;
 - c) zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i

- ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 30 ust. 1 pkt 16 ustawy o kredycie konsumenckim;
- d) zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o organie nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 30 ust. 1 pkt 21 ustawy o kredycie konsumenckim;
- e) zaniechanie umieszczenia w formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 13 ust. 1 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim;
- 2) stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206 ze zm.) polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd odnośnie terminu zwrotu kwoty udostępnionego kredytu w przypadku odstąpienia od umowy przez konsumenta poprzez zamieszczenie w formularzu odstąpienia od umowy postanowienia o treści: *„Zobowiązuję się zwrócić w całości kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy”*, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- 3) stosowanie czynu nieuczciwej konkurencji poprzez zamieszczenie w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” postanowienia o treści: *„W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną”* oraz w Deklaracji do weksla postanowienia o treści: *„Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone.”*, które pozbawiają konsumenta prawa do dowiedzenia, że z uzasadnionych względów nie mógł zapoznać się z oświadczeniem woli Przedsiębiorców wyrażonym w kierowanej do niego korespondencji, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)

i stwierdza się zaniechanie ich stosowania w dniu 7 kwietnia 2015 r.

- II.** Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 184) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 945) oraz art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do jej art. 33 ust. 6

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się obciążyć przedsiębiorcę Annę Wojtas prowadzącą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkiej, **kosztami niniejszego postępowania** w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w kwocie **15,05 zł** (słownie: piętnaście złotych 05/100) oraz zobowiązać przedsiębiorcę Annę Wojtas prowadzącą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkiej, do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji, za zapłatę których odpowiada ona solidarnie z Janiną Magin.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 184) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. poz. 945) oraz art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do jej art. 33 ust. 6

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się obciążyć przedsiębiorcę Janinę Magin prowadzącą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkiej, **kosztami niniejszego postępowania** w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w kwocie **15,05 zł** (słownie: piętnaście złotych 05/100) oraz zobowiązać przedsiębiorcę Janinę Magin prowadzącą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkiej, do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji, za zapłatę których odpowiada ona solidarnie z Anną Wojtas.

Uzasadnienie

W toku postępowania wyjaśniającego (syg. akt RŁO-405-14/14/AB) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – zwany dalej: „Prezesem Urzędu” – ustalił, że przedsiębiorcy Anna Wojtas i Janina Magin - zwane dalej: „Przedsiębiorcami” - prowadzące działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkiej udzielają konsumentom pożyczek gotówkowych w wysokości od 200 do 800 zł na okres 30 dni.

Na terenie aglomeracji łódzkiej (Konstancynów Łódzki, Łódź, Pabianice, Zgierz oraz okolice tych miast) Przedsiębiorcy udzielają konsumentom pożyczek gotówkowych podpisując umowy tylko poza lokalem przedsiębiorstwa, dojeżdżając do domu klienta. Mieszkańcy Płocka i okolic, którzy wcześniej już zawierali umowę z Przedsiębiorcami, kolejne umowy mogą zawierać w punkcie obsługi klienta znajdującym się w Płocku. (dowód: karta Nr 15).

Zawierając z konsumentami umowy pożyczki Przedsiębiorcy posługują się następującymi wzorcami: „Umowa o pożyczkę gotówkową”, „Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego” oraz „Formularz odstąpienia od umowy”. Do umów tych mają zastosowanie

przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.).

Prezes Urzędu ustalił, że Przedsiębiorcy nie zamieszczają we wzorcu pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową”, a tym samym w zawieranych w oparciu o ten wzorzec umowach, informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego kredytu, o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, a także nie zamieszczają we wzorcu umowy pod nazwą „Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego” informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego.

Przedsiębiorcy w formularzu odstąpienia od umowy zamieszczają postanowienie o treści: *„Zobowiązuję się zwrócić całą kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy”*.

Ponadto, w umowach zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą: „Umowa o pożyczkę gotówkową” Przedsiębiorcy zamieszczają postanowienie o treści: *„W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną”*, a w Deklaracji do weksła postanowienie o treści: *„Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone.”*.

Wobec powyższego w dniu 22 grudnia 2014 r. Prezes Urzędu wszczął z urzędu, Postanowieniem Nr 1/61-20/14 (dowód: karty Nr 1-6), postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Przedsiębiorców praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

- I. naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez:
 - 1) zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) – zwanej dalej: „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów” - w związku z art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 ze zm.) – zwanej dalej: „ustawą o kredycie konsumenckim”;
 - 2) zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy o kredycie konsumenckim;
 - 3) zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem, co może stanowić naruszenie art. 24 ust.

- 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 30 ust. 1 pkt 16 ustawy o kredycie konsumenckim;
- 4) zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o organie nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 30 ust. 1 pkt 21 ustawy o kredycie konsumenckim;
- 5) zaniechanie umieszczenia w formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 13 ust. 1 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim;
- II. stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206) – zwanej dalej: „ustawą o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym” - polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd odnośnie terminu zwrotu kwoty udostępnionego kredytu w przypadku odstąpienia od umowy przez konsumenta poprzez zamieszczenie w formularzu odstąpienia od umowy postanowienia o treści: *„Zobowiązuję się zwrócić w całości kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy”*, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- III. stosowaniu czynu nieuczciwej konkurencji poprzez zamieszczenie w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” postanowienia o treści: *„W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną”* oraz w Deklaracji do weksla postanowienia o treści: *„Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone.”*, które pozbawiają konsumenta prawa do dowiedzenia, że z uzasadnionych względów nie mógł zapoznać się z oświadczeniem woli Przedsiębiorców wyrażonym w kierowanej do niego korespondencji, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (test jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) – zwanej dalej: „ustawą o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji”,

o czym zawiadomił Przedsiębiorców (dowód: karty Nr 7 - 9).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Przedsiębiorcy w piśmie z dnia 21 stycznia 2015 r. (dowód: karty Nr 43 – 54) podnieśli, że prowadząc działalność gospodarczą nie dopuścili się praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Odnosząc się do zarzutu zaniechania umieszczenia w umowach informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego Przedsiębiorcy podnieśli, że zgodnie z treścią zawartych umów (pkt 2) od kwoty udzielonej pożyczki naliczono odsetki w wysokości

czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, a zatem odsetki maksymalne. Dodatkowo w pkt 6 umowy przewidziano, że w przypadku opóźnienia w spłacie należności wynikających z umowy pożyczkodawca ma prawo m.in. za okres opóźnienia naliczyć i pobrać odsetki maksymalne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym. Zatem w opinii Przedsiębiorców, w umowie w sposób czytelny poinformowano konsumenta o wysokości naliczanych odsetek w przypadku opóźnienia w terminie płatności – zobowiązania przeterminowanego (dowód: karta Nr 43). Przedsiębiorcy podobnie odnieśli się do zarzutu zaniechania umieszczenia w formularzu informacyjnym informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, wskazując, że w pkt 1 tego formularza zamieszczono informację, że stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego to czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP (dowód: karta Nr 44).

Odnosząc się do zarzutu zaniechania umieszczenia w umowach informacji o sposobie i skutkach odstąpienia od umowy Przedsiębiorcy podnieśli, że w pkt 8 umowy wskazali, że pożyczkobiorca ma prawo do odstąpienia od zawartej umowy na zasadach określonych w art. 53 ustawy o kredycie konsumenckim w ciągu 14 dni od daty zawarcia umowy. Przedsiębiorcy podnieśli, że wskazując przepisy ustawy o kredycie konsumenckim regulujące kwestie odstąpienia od umowy nie zataili faktu możliwości odstąpienia od umowy, sposobu odstąpienia od umowy oraz konsekwencji odstąpienia. Jako dowód, że stosowana przez nich praktyka była wystarczająca, Przedsiębiorcy wskazali, że w praktyce dochodziło do sytuacji, w których konsumenci odstępowali od zawartych umów (dowód: karta Nr 44).

Zarzut zaniechania umieszczenia w umowach informacji o prawie konsumenta do spłaty przed terminem Przedsiębiorcy również uznali za nieuzasadniony. Podnieśli, że zgodnie z pkt 4 umowy spłata pożyczki, odsetek, prowizji i innych opłat określonych umową następuje najdalej w trzydziestym dniu po podpisaniu umowy, co oznacza, że w umowie ustalono jedynie ostateczny termin, w którym winna nastąpić spłata należności i oczywistym jest, że brzmienie zapisu umownego „najdalej w trzydziestym dniu” oznacza, że konsument ma prawo spłacić pożyczkę przed terminem trzydziestodniowym (dowód: karta Nr 44).

Zarzuty zaniechania umieszczenia w umowach informacji o organie nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów, stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd odnośnie terminu zwrotu kwoty udostępnionego kredytu w przypadku odstąpienia od umowy oraz stosowania czynu nieuczciwej konkurencji poprzez stosowanie postanowień pozbawiających konsumentów prawa do dowiedzenia, że z uzasadnionych względów nie mogli zapoznać się z oświadczeniem woli Przedsiębiorców wyrażonym w kierowanej do nich korespondencji, Przedsiębiorcy uznali za uzasadnione (dowód: karty Nr 44 – 45).

Pomimo, że Przedsiębiorcy nie uznali wszystkich zarzutów Prezesa Urzędu za uzasadnione, to dokonali zmian wszystkich kwestionowanych w niniejszym postępowaniu postanowień. Zmian dokonali zarówno we wzorcach umów (dowód: karty Nr 48 – 52), jak i w umowach obowiązujących poprzez przygotowanie, podpisanie i rozesłanie do wszystkich pożyczkobiorców aneksów (dowód: karty Nr 53 – 54).

W zakresie zaniechania umieszczenia we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową”, a tym samym w zawieranych w oparciu o ten wzorzec umowach, informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, to w nowym wzorcu umowy Przedsiębiorcy informacje te zamieścili (dowód: karty Nr 48-49).

Informacje o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, Przedsiębiorcy zamieścili również w zmienionym formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego (dowód: karta Nr 50).

W zakresie zarzutu zaniechania umieszczenia we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową”, a tym samym w zawieranych w oparciu o ten wzorzec umowach, informacji o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu, to w przekazanym Prezesowi Urzędu nowym wzorcu umowy Przedsiębiorcy obowiązek ten spełnili połowicznie, gdyż poinformowali w nim o sposobie odstąpienia konsumenta od umowy, ale zamieścili nieprawdziwą informację o treści: *„Odstąpienie od umowy staje się skuteczne, jeżeli Pożyczkobiorca wraz z pisemnym oświadczeniem o odstąpieniu od umowy zwróci kwotę pożyczki w formie gotówkowej.”* (dowód: karta Nr 49).

Podobnie w zakresie zarzutu stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd odnośnie terminu zwrotu kwoty udostępnionego kredytu w przypadku odstąpienia od umowy przez konsumenta, poprzez zamieszczenie w formularzu odstąpienia od umowy postanowienia o treści: *„Zobowiązuję się zwrócić całą kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy”*, to Przedsiębiorcy w nowym formularzu zamieścili postanowienie o treści: *„(...) Oświadczam, iż (...) odstępuję od umowy pożyczki gotówkowej (...) i jednocześnie zwracam kwotę pożyczki (...)”* (dowód: karta Nr 52).

Postanowienie o treści: *„W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną”* zostało usunięte z nowego wzorca umowy (dowód: karty Nr 48-49), a postanowienie o treści: *„Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone.”* usunięto z nowej deklaracji do weksla (dowód: karta Nr 51).

Zmiany w powyższym zakresie zostały również przygotowane w postaci aneksów dla konsumentów, których obowiązywały umowy podpisane w oparciu o wzorce zawierające kwestionowane postanowienia (dowód: karty Nr 53-54).

W piśmie z dnia 5 marca 2015 r. Przedsiębiorcy przekazali ponownie zmienione wzorce umów (dowód: karty Nr 59 – 61) oraz wzór aneksu do umów obowiązujących (dowód: karta Nr 58).

W zmienionym wzorcu umowy Przedsiębiorcy dodali postanowienie o treści: *„Pożyczkobiorca zobowiązuje się niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia odstąpienia od umowy zwrócić kwotę pożyczki w formie gotówkowej”* (dowód: karta Nr 60). Takie zmiany Przedsiębiorcy wprowadzili również w aneksie (dowód: karta Nr 58).

W formularzu odstąpienia od umowy Przedsiębiorcy zamieścili postanowienie o treści: *„(...) Oświadczam, iż (...) odstępuję od umowy pożyczki gotówkowej (...) i zobowiązuje się niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia odstąpienia do zwrotu kwoty pożyczki (...)”* (dowód: karta Nr 61).

W piśmie z dnia 8 kwietnia 2015 r. Przedsiębiorcy poinformowali, że zmienione wzorce umów obowiązują od dnia 7 kwietnia 2015 r. (dowód: karta Nr 66). W kwestii dotychczas

zawartych umów, Przedsiębiorcy wskazali, że przygotowano aneksy, które zostały podpisane i rozesłane do wszystkich pożyczkobiorców.

Pismem z dnia 24 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu zawiadomił Przedsiębiorców o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w przedmiotowym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy (dowód: karty Nr 109-110). Przedsiębiorcy nie skorzystali z tego uprawnienia.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Anna Wojtas jest wpisana do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej i jako współnik spółki cywilnej prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkim (dowód: dane ze strony internetowej <http://.prod.ceidg.gov.pl/> oraz karty Nr 18-21). Przedmiotem działalności Anny Wojtas są pozostałe formy udzielania kredytów.

Janina Magin jest wpisana do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej i jako współnik spółki cywilnej prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkim (dowód: dane ze strony internetowej <http://.prod.ceidg.gov.pl/> oraz karty Nr 18-21). Przedmiotem działalności Janiny Magin są pozostałe formy udzielania kredytów.

Na terenie aglomeracji łódzkiej (Konstancynów Łódzki, Łódź, Pabianice, Zgierz oraz okolice tych miast) Przedsiębiorcy udzielają konsumentom pożyczek gotówkowych podpisując umowy tylko poza lokalem przedsiębiorstwa, dojeżdżając do domu klienta. Mieszkańcy Płocka i okolic, którzy wcześniej już zawierali umowę z Przedsiębiorcami, kolejne umowy mogą zawierać w punkcie obsługi klienta znajdującym się w Płocku. (dowód: karta Nr 15).

Zawierając umowy z konsumentami Przedsiębiorcy stosują następujące wzorce umowy: „Formularz odstąpienia od umowy” (dowód: karta Nr 24), „Umowa o pożyczkę gotówkową” (dowód: karta Nr 25), „Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego” (dowód: karta Nr 26), „Deklaracja do weksla in blanco” (dowód: karta Nr 17).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenia udzielenia konsumentowi. Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki (art. 3 ust. 2 pkt 1). (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.) – zwanej dalej: Do umów zawieranych przez Przedsiębiorców mają zastosowanie przepisy ustawy o kredycie konsumenckim.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 umowa o kredyt konsumencki, z zastrzeżeniem art. 31-33, powinna określać między innymi:

- roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualnie inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu (pkt 11);
- termin, sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy, obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym (pkt 15);
- prawo konsumenta do spłaty kredytu przed terminem (pkt 16);
- wskazanie organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów (pkt 21).

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim kredytodawca lub pośrednik kredytowy przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest zobowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku między innymi informację o stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego.

Art. 54 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim wskazuje, że w przypadku odstąpienia przez konsumenta od umowy, konsument zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami, (...), nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Zgodnie z art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (test jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 121 ze zm.) – zwanej dalej: „kodeksem cywilnym” – oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią.

W okresie od kwietnia 2014 r. do dnia 6 kwietnia 2015 r. Przedsiębiorcy w formularzu odstąpienia od umowy zamieszczali postanowienie o treści: *„Zobowiązuję się zwrócić w całości kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy”* (dowód: karta Nr 24).

W tym okresie, Przedsiębiorcy w umowach zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” nie umieszczali informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, informacji o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu, informacji o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz informacji o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów. Ponadto, w umowach tych zamieszczali postanowienie o treści: *„W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną”* (dowód: karta Nr 25).

Przedsiębiorcy, w okresie od kwietnia 2014 r. do dnia 6 kwietnia 2015 r. w formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego nie zamieszczali informacji o rocznej stopie zadłużenia przeterminowanego (dowód: karta Nr 26), a w Deklaracji do weksła zamieścili postanowienie o treści: *„Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone.”* (dowód: karta Nr 17).

Od dnia 7 kwietnia 2015 r. Przedsiębiorcy zawierają umowy w oparciu o zmienione wzorce umów. We wzorcu umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” Przedsiębiorcy zamieścili informacje o rocznej stopie oprocentowania przeterminowanego, o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem, o tym, że organem nadzoru właściwym w prawach ochrony konsumentów jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy oraz o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu. Z wzorca tego usunęli kwestionowane w niniejszym postępowaniu postanowienie o treści: *„W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną”* (dowód: karta Nr 48-49).

Ponadto w zmienionym i stosowanym od dnia 7 kwietnia 2015 r. formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego zamieszczono informację o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (dowód: karta Nr 50), w formularzu odstąpienia od umowy postanowienie o treści: „Zobowiązuję się zwrócić w całości kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy” zastąpiono postanowieniem: „(...) Oświadczam, iż (...) odstępuję od umowy pożyczki gotówkowej (...) i zobowiązuje się niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia odstąpienia do zwrotu kwoty pożyczki (...)” (dowód: karta Nr 61), a z Deklaracji do weksła usunięto postanowienie o treści: „Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone.” (dowód: karta Nr 51).

W powyższym zakresie konsumentom, których obowiązywały umowy zawarte w oparciu o wzorce umów będące przedmiotem zarzutów postawionych w niniejszym postępowaniu, Przedsiębiorcy przygotowali i przekazali aneksy zmieniające te umowy w sposób zgodny z nowymi, obowiązującymi od dnia 7 kwietnia wzorcami umów (dowód: karta Nr 58).

Od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 7 kwietnia 2015 r. Przedsiębiorcy zawarli 2550 umów z 311 konsumentami (dowód: karta Nr 66).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w ustawie jest zatem, aby działania przedsiębiorców – którym zarzucono naruszenie jej przepisów – stanowiły potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś interesu jednostki lub grupy. Ustawa, w odniesieniu do przedsiębiorców chroni wobec tego konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym.

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy zawarli lub mogli zawrzeć umowy z Przedsiębiorcami. W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez przedsiębiorcę interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W przedmiotowym postępowaniu Prezes Urzędu postawił zarzut:

- stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na

naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zaniechanie umieszczenia w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu, o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem, o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów oraz poprzez zaniechanie umieszczenia w formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego,

- stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na:

- stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd odnośnie terminu zwrotu kwoty udostępnionego kredytu w przypadku odstąpienia od umowy przez konsumenta poprzez zamieszczenie w formularzu odstąpienia od umowy postanowienia o treści: *„Zobowiązuję się zwrócić w całości kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy”* oraz

- stosowaniu czynu nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji poprzez zamieszczanie w w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” postanowienia o treści: *„W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną”* oraz w Deklaracji do weksla postanowienia o treści: *„Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone.”*, które pozbawiają konsumenta prawa do dowiedzenia, że z uzasadnionych względów nie mógł zapoznać się z oświadczeniem woli Przedsiębiorców wyrażonym w kierowanej do niego korespondencji.

W toku postępowania, w dniu 18 stycznia 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2014 r., poz. 945). W dniu 26 stycznia 2015 r. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej wydał obwieszczenie w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2015 r., poz. 184). Jednakże z art. 3 wskazanej powyżej ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego wynika, że do spraw, w których postępowanie wszczęto przed dniem wejścia w życie tej ustawy (to jest przed dniem 18 stycznia 2015 r.) stosuje się przepisy dotychczasowe, o ile przepisy art. 4, art. 7, art. 10 i art. 11 nie stanowią inaczej. W tym stanie rzeczy, mając na uwadze, że postępowanie w tej sprawie zostało wszczęte w dniu 22 grudnia 2014 r. podstawę rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu stanowią przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2

tej ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

- stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.)
- naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji,
- nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Dla stwierdzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest każdorazowo wykazanie kumulatywnego spełnienia trzech przesłanek:

- 1) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- 2) działanie to jest bezprawne,
- 3) działanie przedsiębiorcy godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1)

Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (...). Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 584 ze zm.) – zwanej dalej: „ustawą o swobodzie działalności gospodarczej” – jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 4 ust. 2 tej ustawy za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Przepis art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Anna Wojtas jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą została zarejestrowana w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej. Przedmiotem prowadzonej przez nią działalności gospodarczej są pozostałe formy udzielania kredytów (PKD 64.92.Z). Podobnie, Janina Magin jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą została zarejestrowana w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej, a przedmiotem prowadzonej przez nią działalności gospodarczej są pozostałe formy udzielania kredytów (PKD 64.92.Z). Anna Wojtas i Janina Magin działalność gospodarczą prowadzą wyłącznie w formie spółki cywilnej. Nie ulega zatem wątpliwości, iż zarówno Anna Wojtas, jak i Janina Magin są przedsiębiorcami w rozumieniu powołanego wyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym, przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlegają rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i ich działania mogą podlegać ocenie pod kątem naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym **Prezes Urzędu stwierdził, że pierwsza przesłanka** niezbędna do stwierdzenia stosowania przez Przedsiębiorców praktyk wskazanych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została spełniona.**

Ad 2)

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Porządek prawny obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów (wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 listopada 2007 r., sygn. akt XVII AmA 45/07). Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Porządek prawny, którego naruszenie może skutkować naruszeniem artykułu 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Tym samym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 czerwca 2006 r. - sygn. akt XVII AmA 32/05). W art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawodawca wskazał natomiast przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów. Katalog ten nie jest wyczerpujący. Zatem oprócz praktyk wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta.

Jak wyżej wskazano art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera przykładowy katalog bezprawnych działań naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Prawo do rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji jest jednym z fundamentalnych praw każdego konsumenta, a brak takiej informacji uniemożliwia mu swobodę oceny i wyboru najkorzystniejszej oferty, ograniczając tym samym wolność jego decyzji rynkowych (por. Konrad Kohutek, Małgorzata Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2008, s. 616). Podstawy ciężącego na przedsiębiorcach obowiązku informacyjnego znajdują się w przepisach różnych aktów prawnych. W rozważanym przypadku na Przedsiębiorców obowiązki informacyjne nakładają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim. Ustawodawca wskazał tam, że umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać między innymi informacje: o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunkach jej zmiany oraz ewentualnie o innych opłatach z tytułu zaległości w spłacie kredytu (art. 30 ust. 1 pkt 11), o terminie, sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5, a także o kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym (art. 30 ust. 1 pkt 15), o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem (art. 30 ust. 1 pkt 16), o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów (art. 30 ust. 1 pkt 21), zaś przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki

konsument na trwałym nośniku powinien otrzymać między innymi informację o stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunkach jej zmiany oraz ewentualnie o innych opłatach z tytułu zaległości w spłacie kredytu (art. 13 ust. 1 pkt 12).

Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Oznacza to, że jeśli mamy do czynienia z nieuczciwą praktyką rynkową w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, która jednocześnie narusza zbiorowe interesy konsumentów, takie działanie w świetle prawa może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, stosowana przez przedsiębiorcę wobec konsumentów praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu¹. Zgodnie z art. 5 ust. 1 praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Podobnie z czynem nieuczciwej konkurencji, z treści art. 24 ust 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wynika, że jeśli mamy do czynienia z czynem nieuczciwej konkurencji w rozumieniu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, który jednocześnie narusza zbiorowe interesy konsumentów, takie działanie w świetle prawa może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

Bezprawność działań wskazanych w pkt I.1) sentencji niniejszej decyzji.

Celem art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim jest zapewnienie konsumentowi łatwego dostępu do informacji na temat warunków udzielonego mu kredytu oraz jego sytuacji prawnej w związku z kredytem (Tomasz Czech, *Kredyt konsumencki. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2012, s. 282). Ustawodawca wskazał, że umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać między innymi informacje: o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (art. 30 ust. 1 pkt 11), o sposobie i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, o obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu (art. 30 ust. 1 pkt 15), o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem (art. 30 ust. 1 pkt 16), o organie nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów (art. 30 ust. 1 pkt 21). Tych informacji Przedsiębiorcy nie zamieszczali w umowach zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową”.

¹ W dniu 25 grudnia 2015 r. z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 30 czerwca 2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. z 2014 r., poz. 827) na mocy art. 49 tej ustawy uległ zmianie art. 4 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Z dniem 25 grudnia 2014 r. przepis ten otrzymał następujące brzmienie: „*Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzecznego z prawem kodeksu dobrych praktyk. Praktyki te nie podlegają ocenie w świetle przesłanek określonych w ust. 1.*”. Nowe brzmienie przepisu art. 4 ust. 2 nie wpływa na treść zarzutu postawionego Przedsiębiorcom.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 11 umowa kredytu konsumenckiego powinna określać roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Użycie przez ustawodawcę określenia „stopa oprocentowania” oznacza, że należy podać konkretną wartość liczbową, a nie wystarczy odesłanie konsumenta do innych źródeł informacji, czy wskazanie podstawy do jej wyliczenia. Informacja o wysokości odsetek na dzień zawarcia umowy daje konsumentowi obraz kosztów, które poniesie w przypadku zwłoki z zapłatą. Tymczasem Przedsiębiorcy w umowach o kredyt konsumencki zawieranych w oparciu o wzorzec umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową”, zamieszczając jedynie podstawę do wyliczenia wysokości odsetek za zwłokę w spłacie zadłużenia (czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP), nie uczynili zadość ciążącemu na nich obowiązkowi informacyjnemu, wynikającemu z powołanego przepisu art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim.

Prawo konsumenta do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki jest przyznaniem mu przez ustawodawcę czasu do namysłu w sprawie obowiązywania umowy. Jest to dodatkowy czas, w którym konsument może uznać, że np.: kredytu nie potrzebuje, że nie odpowiadają mu warunki umowy, że inny kredyt będzie dla niego bardziej korzystny i zrezygnować z zawartej umowy. Aby konsument mógł skorzystać z przysługującego mu uprawnienia musi o nim zostać poinformowany w sposób rzetelny, prawdziwy i pełny. Art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy o kredycie konsumenckim określa elementy treści klauzuli, zawartej w umowie o kredyt konsumencki, informującej konsumenta o prawie do odstąpienia od umowy. Klauzula taka powinna określać między innymi sposób i skutki odstąpienia konsumenta od umowy oraz obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego mu kredytu. Określenie sposobu odstąpienia od umowy powinno polegać na sprecyzowaniu treści oświadczenia, jakie powinien złożyć konsument, a także miejsca złożenia tego oświadczenia. Klauzula umowna o skutkach odstąpienia od umowy winna wskazywać przede wszystkim obowiązek niezwłocznego zwrotu przez konsumenta udostępnionego kredytu wraz z odsetkami za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Przedsiębiorcy zamieszczając w zawieranych z konsumentami umowach tylko informację o treści: *„Pożyczkobiorca ma prawo do odstąpienia od niniejszej Umowy na zasadach określonych w art. 53 ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r. Dz. U. Nr 126 poz. 715 w ciągu 14 dni od daty zawarcia umowy.”* nie uczynili zadość ciążącemu na nich obowiązkowi wskazanemu w art. 30 ust. 1 pkt 15 ustawy o kredycie konsumenckim.

W celu ochrony interesów ekonomicznych ustawodawca przyznał konsumentom prawo do przedterminowej spłaty kredytu. Zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 16 odpowiednia klauzula informująca o tym konsumenta powinna być zawarta w umowie o kredyt konsumencki. W przypadku spłaty całości lub części kredytu przed terminem całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Skorzystanie więc przez konsumenta z tego prawa przynosi wymierny skutek finansowy. Tak jak w odniesieniu do poprzedniego zarzutu należy podnieść, że aby konsument mógł skorzystać z przysługującego mu uprawnienia musi o nim zostać poinformowany w sposób rzetelny, prawdziwy i pełny. Tymczasem Przedsiębiorcy w umowach zawieranych z konsumentami w ogóle nie zamieszczali klauzuli informującej o prawie do spłaty kredytu przed terminem, bo wbrew twierdzeniom Przedsiębiorców za taką klauzulę nie można uznać zamieszczanej przez nich informacji, że spłata pożyczki, odsetek, prowizji i innych opłat określonych umową następuje najdalej w trzydziestym dniu po podpisaniu umowy, co oznacza, iż konsument ma prawo spłacić pożyczkę przed terminem trzydziestodniowym.

Wbrew wynikającemu z art. 30 ust. 1 pkt 21 ustawy o kredycie konsumenckim

obowiązkowi, Przedsiębiorcy nie zamieszczali w umowach o kredyt konsumencki informacji o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów. Klauzula zawierająca taką informację powinna określać nazwę oraz adres właściwego organu administracyjnego.

Ustawodawca w art. 13 ustawy o kredycie konsumenckim określił również zakres informacji, jakie Przedsiębiorcy przez zawarciem umowy o kredyt konsumencki mają obowiązek podać konsumentowi na trwałym nośniku. Analiza przekazywanego konsumentom formularza informacyjnego wykazała, że Przedsiębiorcy wbrew obowiązkowi nałożonemu w art. 13 ust. 1 pkt 12 nie zamieszczali informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Jak zostało to już powyżej wskazane, użycie przez ustawodawcę określenia „stopa oprocentowania” oznacza, że należy podać konkretną wartość liczbową, a nie wystarczy odesłanie konsumenta do innych źródeł informacji, czy wskazanie podstawy do jej wyliczenia. Podobnie jak w przypadku umów zawieranych z konsumentami, Przedsiębiorcy w formularzu informacyjnym zamieszczali jedynie podstawę do wyliczenia wysokości odsetek za zwłokę w spłacie zadłużenia (czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP), a tym samym nie wypełniali wynikającego z przepisu art. 13 ust. 1 pkt 12 obowiązku informacyjnego.

Tym samym **Prezes Urzędu uznał**, że **zostało udowodnione**, iż zaniechanie przez Przedsiębiorców udzielania rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji jest działaniem bezprawnym.

Bezprawność działań wskazanych w pkt I.2) sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

Praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął (art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym).

Art. 5 ust. 1 wskazuje, że praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Biorąc powyższe pod uwagę, dokonując oceny, czy działanie Przedsiębiorców polegające na zamieszczeniu w formularzu odstąpienia od umowy postanowienia o treści: *„Zobowiązuję się zwrócić w całości kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy”*, należy rozważyć, czy jest ono sprzeczne z dobrymi obyczajami, czy w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta, czy działanie to wywołuje u konsumenta mylne wyobrażenie o produkcie, które jest na tyle istotne, że powoduje (lub tylko może powodować) podjęcie przez konsumenta decyzji gospodarczej, której inaczej by nie podjął.

Pojęcie dobrych obyczajów nie jest ustawowym pojęciem prawnym, zgodnie z przyjętym w doktrynie prawa ochrony konkurencji i konsumentów stanowiskiem, istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym

traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołaniu błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 lutego 2006 r. sygn. akt XVII Ama 118/04).

W niniejszej sprawie dobre obyczaje należy ocenić jako prawo do uzyskania rzetelnej i prawdziwej informacji o oferowanej produkcie, jaką przedsiębiorca powinien kierować do przeciętnego konsumenta (dostatecznie poinformowanego, ostrożnego i uważnego). Tak rozumiane dobre obyczaje zostały naruszone przez Przedsiębiorców, którzy w związku z zamieszczeniem w formularzu odstąpienia od umowy informacji o treści: „*Zobowiązuję się zwrócić w całości kwotę Pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy*”, w sposób nieprawdziwy informowali konsumentów o skutkach przysługującego im prawa do odstąpienia od umowy.

Aby ocenić, czy takie działanie Przedsiębiorców w sposób istotny zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta i wywołuje u konsumenta mylne wyobrażenie o produkcie, które powoduje lub może powodować podjęcie przez konsumenta decyzji gospodarczej, której inaczej by nie podjął, należy odnieść się do ustawowych definicji pojęcia produkt i przeciętny konsument zawartych w art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym oraz dokonać interpretacji pojęcia istotne zniekształcenie zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta.

Art. 2 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym wskazuje, że produktem jest każdy towar lub usługa, w tym nieruchomości, prawa i obowiązki wynikające ze stosunków cywilnoprawnych, zaś w pkt 8 tego przepisu ustawodawca wskazuje, że przeciętnym konsumentem jest konsument, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

Ponieważ polski ustawodawca nie zdefiniował pojęcia istotne zniekształcenie zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta należy odnieść się do źródła, czyli definicji zawartej w Dyrektywie 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych wobec konsumentów na rynku wewnętrznym (...) (DZ. U. UE L 149 z 11 czerwca 2005) – zwanej dalej: „dyrektywą 2005/29/WE”. Art. 2 lit. e dyrektywy 2005/29/WE brzmi: "istotne zniekształcenie zachowania gospodarczego konsumentów" oznacza wykorzystanie praktyki handlowej w celu znacznego ograniczenia zdolności konsumenta do podjęcia świadomej decyzji i skłonienia go tym samym do podjęcia decyzji dotyczącej transakcji, której inaczej by nie podjął.

Model przeciętnego konsumenta stworzony w celu oceny niniejszego stanu faktycznego to osoba fizyczna dostatecznie dobrze poinformowana, uważna i ostrożna. Z jednej strony możemy od niej wymagać pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, ale nie możemy uznać, że jej wiedza jest kompletna i profesjonalna oraz, że nie ma prawa pewnych rzeczy nie wiedzieć. Przeciętny konsument nie posiada wiedzy specjalistycznej, ale rozumie kierowane do niego informacje i potrafi na ich podstawie podjąć świadomą decyzję dotyczącą produktu. Nie jest naiwny, ale nie potrafi ocenić sytuacji tak, jak profesjonalista – prawnik.

W stanie faktycznym będącym przedmiotem niniejszego postępowania, produktem jest prawo do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki wynikające z zawarcia umowy o kredyt konsumencki. Skutkiem skorzystania z prawa do odstąpienia od umowy jest obowiązek zwrotu kredytodawcy udostępnionego kredytu wraz z odsetkami. Obowiązek ten musi być wykonany niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Zarzucana Przedsiębiorcom praktyka rynkowa polega na zamieszczeniu w formularzu odstąpienia od umowy postanowienia o treści: „Zobowiązuję się zwrócić kwotę pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy.”. Należy więc rozważyć, czy takie działanie Przedsiębiorców wywołuje u konsumenta mylne wyobrażenie o produkcie, czyli o prawie do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki. Postanowienie, które Przedsiębiorcy zamieszczają w formularzu odstąpienia od umowy informuje konsumenta, że wraz ze skorzystaniem z prawa do odstąpienia od umowy ma obowiązek zwrotu kredytu w terminie 7 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Tymczasem termin zwrotu kredytu został ustalony przez ustawodawcę w art. 54 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, w którym to zostało wskazane, że konsument zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Termin „niezwłocznie” nie oznacza „natychmiastowo”, ale oznacza termin realny, ustalony z uwzględnieniem miejsca i czasu spełnienia świadczenia przez konsumenta, który odstępuje od umowy (por. Zbigniew Ofiarski, *Komentarz do art. 54 ustawy o kredycie konsumenckim, Lex 2014*). Ponieważ w przepisie wprost oznaczono 30-dniowy termin spełnienia świadczenia, należy przyjąć, że sformułowanie „niezwłocznie” w rzeczywistości jest pozbawione znaczenia normatywnego (por. Tomasz Czech, *Kredyt konsumencki. Komentarz, LexisNexis, Warszawa 2012, s. 529*). Przedsiębiorcy posługując się kwestionowanym postanowieniem wywołują u konsumenta mylne wyobrażenie, że odstępując od umowy konsument musi zwrócić kwotę pożyczki w terminie 7 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Jak zostało to wyżej wskazane termin zwrotu pożyczki musi być terminem ustalonym z uwzględnieniem miejsca i czasu spełnienia świadczenia. Biorąc pod uwagę sposób działania Przedsiębiorców, którzy w całości obsługują kredyt w miejscu zamieszkania konsumenta, termin 7 dni może nie być terminem realnym dla konsumenta, który ma zwrócić pożyczoną kwotę. Wywołanie u konsumenta mylnego wyobrażenia, że w tak krótkim okresie czasu od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, celem zwrotu pożyczonej kwoty, musi umówić wizytę i spotkać się z przedstawicielem Przedsiębiorców w swoim domu powoduje, że konsument może w ogóle nie skorzystać z przysługującego mu prawa lub może działając pod wpływem strachu przed popadnięciem w zwłokę narażając siebie i swoich współlokatorów na znaczne niedogodności, zachować podany przez Przedsiębiorców nieprawdziwy termin.

Bez wątpienia stosowana przez Przedsiębiorców praktyka rynkowa ogranicza zdolności konsumenta do podjęcia świadomej (swobodnej) decyzji dotyczącej produktu, czyli prawa do odstąpienia od umowy i skłania konsumenta do podjęcia decyzji o prawie do odstąpienia od umowy, a ściślej związanego z tym prawem terminu wykonania ciążącego na nim obowiązku zwrotu udostępnionego kredytu, której inaczej mógłby nie podjąć. Działając pod wpływem strachu i presji czasu (które wynikają z przeświadczenia, że nie zwracając udostępnionego kredytu w terminie 7 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy popada w zwłokę, a Przedsiębiorcy mogą wobec niego dochodzić roszczenia o zwrot kredytu) konsument zwróci kwotę w takim terminie, w jakim żądają tego od niego Przedsiębiorcy lub uznając, że jest to dla niego termin nierealny w ogóle nie skorzysta z przysługującego mu prawa do odstąpienia

od umowy. Podejście taką decyzję dotyczącą prawa odstąpienia od umowy, do jakiej skłoniły go informacje zawarte w formularzu odstąpienia od umowy. Decyzji takiej mógłby nie podjąć, gdyby nie praktyka stosowana przez Przedsiębiorców.

W ocenie Prezesa Urzędu uzasadnione jest twierdzenie, że zamieszczenie przez Przedsiębiorców w formularzu odstąpienia od umowy postanowienia o treści: „*Zobowiązuję się zwrócić kwotę pożyczki wypłaconej przez Pożyczkodawcę w terminie 7 dni od dnia złożenia niniejszego oświadczenia o odstąpieniu od Umowy.*” wprowadza konsumentów w błąd odnośnie terminu zwrotu kwoty udostępnionego kredytu w przypadku odstąpienia od umowy, wywołując mylne wyobrażenie o produkcie.

Tym samym w ocenie **Prezesa Urzędu zostało udowodnione**, że zamieszczanie w formularzu odstąpienia od umowy kwestionowanego postanowienia stanowi nieuczciwą praktykę rynkową i działaniem bezprawnym.

Bezprawność działań wskazanych w pkt I.3) sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

Uznanie konkretnego zachowania przedsiębiorcy za czyn nieuczciwej konkurencji wymaga każdorazowo spełnienia następujących przesłanek: działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami oraz zagrożenie bądź naruszenie interesu innego przedsiębiorcy lub klienta.

Jak zostało to już wyżej wskazane pojęcie dobrych obyczajów nie jest ustawowym pojęciem prawnym, a zgodnie z przyjętym w doktrynie prawa ochrony konkurencji i konsumentów stanowiskiem, istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 lutego 2006 r. sygn. akt XVII Ama 118/04). Dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a także normy środowiskowe zawarte w kodeksach etycznych dla określonych grup zawodowych.

Przedsiębiorcy w umowach zawieranych w oparciu o wzorzec pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” zamieścili postanowienie o treści: „*W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną*”. Na mocy tego postanowienia Przedsiębiorcy uznają, że już sam fakt wysłania oświadczenia ich woli na adres podany przez konsumenta, przesądza o tym, że konsument miał możliwość zapoznania się z treścią tego oświadczenia, nawet pomimo tego, że zostało ono Przedsiębiorcom zwrócone. Taką samą funkcję pełni też zamieszczone przez Przedsiębiorców w Deklaracji do weksła postanowienie o treści: „*Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone*”.

Zgodnie z art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (test jedn. Dz. U.

z 2014 r., poz. 121 ze zm.) – zwanej dalej: „kodeksem cywilnym” – oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Aby uznać, że oświadczenie woli zostało złożone muszą być spełnione dwie przesłanki – dojście oświadczenia do adresata oraz możliwość zapoznania się z jego treścią. Uznanie oświadczenia woli za prawidłowo złożone możliwe jest tylko po łącznym spełnieniu tych przesłanek. Takie ujęcie pozwala na ochronę interesów zarówno składającego oświadczenie woli, jak i adresata. Składający oświadczenie, który je prawidłowo skierował nie musi dowodzić, że adresat faktycznie się z nim zapoznał. Natomiast ochrona adresata przejawia się w tym, że niezbędnym jest, aby ze skierowanym do niego oświadczeniem woli miał możliwość zapoznania się. Oznacza to, że adresat może dowieść, że z uzasadnionych względów nie mógł się z tym oświadczeniem zapoznać. Takie uprawnienie przyznaje mu przepis art. 61 § 1 kodeksu cywilnego.

W tym miejscu należy podnieść, że postanowienia o tożsamej treści, pozbawiające konsumentów prawa do dowiedzenia, że nie mieli oni możliwości zapoznania się z treścią oświadczenia woli skierowanego przez przedsiębiorcę na podany przez nich adres, Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd ochrony konkurencji i konsumentów wielokrotnie uznał za niedozwolone postanowienia wzorców umowy, gdyż jako sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco naruszają interesy konsumentów. W wyniku orzeczeń sądu ochrony konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu wpisał tego rodzaju postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (por. np. wpis nr 5353, 5282, 5224, 5037, 4899, 4796, 4743, 4580, 4432, 4414, 4383, 4330, 4287, 4030, 3953, 3938, 3937, 3915, 3880, 3760 i inne).

Zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami, jeśli adresat złożonego mu, prawidłowo doręzonego oświadczenia woli nie mógł z uzasadnionych względów zapoznać się z jego treścią, to fakt ten może dowieść. Składający oświadczenie woli nie powinien poprzez postanowienie umowne pozbawić go tej możliwości. Założenie przez przedsiębiorcę z góry, że konsument miał możliwość zapoznania się ze złożonym mu oświadczeniem woli, nawet wtedy, gdy korespondencja zawierająca to oświadczenie woli została do niego zwrócona jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Wprowadzając treść kwestionowanych postanowień Przedsiębiorcy pozbawiają konsumenta prawa do dowiedzenia, że z uzasadnionych względów, np. usprawiedliwionej nieobecności, która mogła być spowodowana przyczynami obiektywnymi, nie miał on możliwości zapoznania się z treścią złożonego przez nich oświadczenia woli. Takie podejście znacznie uszczupla uprawnienia konsumenta względem uprawnień przyznanych mu przez przepisy powszechnie obowiązujące, a w konsekwencji narusza jego interes prawny (prawo przeprowadzenia dowodu w celu obalenia domniemania doręczenia).

W związku z powyższym, w ocenie Prezesa Urzędu stosowanie przez Przedsiębiorców we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa o pożyczkę gotówkową” postanowienia o treści: *„W przypadku braku zawiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu, korespondencja kierowana na wskazany adres w umowie przez Pożyczkobiorcę, z chwilą jej zwrotu do Pożyczkodawcy będzie uznana za skutecznie doręczoną”* oraz w Deklaracji do weksła postanowienia o treści: *„Wystawca jest zobowiązany zawiadomić o zmianie powyższego adresu na piśmie, listem poleconym, pod rygorem uznania zawiadomienia przesłanego na wskazany na wstępie adres za prawidłowo doręczone.”* narusza dobre obyczaje i stanowi czyn nieuczciwej konkurencji, a tym samym jest działaniem bezprawnym.

W związku z powyższym **Prezes Urzędu stwierdził, że druga przesłanka** niezbędna do stwierdzenia stosowania przez Przedsiębiorców praktyki wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **została spełniona.**

Ad 3)

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 24 ust. 3 tej ustawy stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Dla wykazania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (choćby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu. Takie stanowisko trwale podtrzymuje w swoim orzecznictwie Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (por. wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 4 lipca 2001 r. sygn. akt XVII AmA 108/00, z dnia 23 lutego 2002 r. sygn. akt XVII AmA 133/2001).

Oferta pożyczkowa Przedsiębiorców ma charakter ogólnodostępny, kierowana jest bowiem do wszystkich potencjalnych klientów zamieszkałych na terenie objętym działalnością Przedsiębiorców. Zatem należy uznać, że działania Przedsiębiorców skierowane są do z góry nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z dostępnymi wzorcami umowy i zawarli, bądź mogli zawrzeć z Przedsiębiorcami umowy.

Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny, czyli uznany przez ustawodawcę na zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Pod tym pojęciem mieści się zarówno naruszenie interesów stricte ekonomicznych (o charakterze majątkowym), jak i prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom dokonywanie transakcji handlowych z przedsiębiorcami przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego warunków dokonywanych czynności na etapie przedkontraktowym oraz w czasie wykonywania umowy, czego urzeczywistnieniem jest m.in. abstrakcyjnie pojmowane prawo do rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji w komunikacji pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem (por. decyzja Prezesa Urzędu nr RWR 44/2014 z dnia 30 grudnia 2014 r.). Ponadto, zgodnie z orzecznictwem interes konsumenta należy rozumieć szeroko, jako każdy inny niż ekonomiczny, chociażby niewymierny. Zaliczyć tu można również dyskomfort konsumenta, spowodowany takimi okolicznościami jak strata czasu, naruszenie prywatności, niedogodności organizacyjne, wprowadzanie w błąd (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 kwietnia 2014 r. sygn. akt VI ACa 1828/13).

W przedmiocie zarzutów wskazanych w pkt I sentencji niniejszej decyzji doszło do naruszenia głównie pozaekonomicznych interesów konsumentów, w ten sposób, że Przedsiębiorcy nie podając wymaganych przez przepisy prawa informacji uniemożliwili konsumentom podjęcie decyzji, dotyczących zawarcia umów oraz umów już zawartych, w niezakłóconych warunkach. Zaniechanie przez Przedsiębiorców udzielenia rzetelnej, prawdziwej

i pełnej informacji powodowało u konsumentów dezinformację co do przysługujących im praw i obowiązków wynikających z zawartych umów.

Wprowadzanie konsumentów w błąd odnośnie terminu zwrotu kwoty udostępnionego kredytu w przypadku odstąpienia od umowy, a więc przedmiot zarzutu wskazanego w pkt II sentencji decyzji naruszało zarówno interesy ekonomiczne konsumentów, jak i pozaekonomiczne. Jak zostało to wyżej wskazane, prawo konsumenta do odstąpienia od umowy to dodatkowy czas przyznany przez ustawodawcę, w którym konsument może uznać, że np. kredytu nie potrzebuje, że nie odpowiadają mu warunki umowy, że inny kredyt będzie dla niego bardziej korzystny i ewentualnie wycofać się. Skorzystanie z prawa odstąpienia od umowy ma pozwolić konsumentowi na uchylenie się od skutków błędnej decyzji, a skutki zawarcia umowy o kredyt konsument ponosi przede wszystkim w sferze ekonomicznej. Oczywistym jest, że w przypadku odstąpienia od umowy o kredyt konsumentki powstaje obowiązek zwrotu pożyczonej kwoty wraz z odsetkami, ale dla konsumenta nie jest bez znaczenia w jakim terminie obowiązek ten musi spełnić. Ustawodawca wskazał, że może to nastąpić nawet w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia. Tymczasem Przedsiębiorcy okres ten skrócili bardzo drastycznie, do 7 dni, co może spowodować, że konsument z obawy przed koniecznością zwrotu pożyczonych pieniędzy w tak krótkim czasie w ogóle nie skorzysta z prawa do odstąpienia od umowy, która z jakiegoś powodu jest dla niego niekorzystna i rodzi negatywne skutki dla jego interesów ekonomicznych. Ponadto, ze względu na sposób działania Przedsiębiorców, którzy w całości obsługują kredyt w miejscu zamieszkania konsumenta, konieczność umówienia wizyty przedstawiciela Przedsiębiorców i „zaproszenie” go do swojego domu w terminie 7 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy narusza pozaekonomiczne interesy konsumentów takie, jak chociażby niedogodności organizacyjne. Termin spotkania z pewnością łatwiej ustalić z wyprzedzeniem trzydziestodniowym niż siedmiodniowym.

Stosowanie zarzucanego Przedsiębiorcom czynu nieuczciwej konkurencji polegającego na pozbawieniu konsumentów prawa do dowiedzenia, że nie mieli oni możliwości zapoznania się z treścią złożonego przez Przedsiębiorców oświadczenia woli narusza przede wszystkim interes prawny konsumentów, gdyż uszczupla ich uprawnienia względem tych przyznanych przez przepisy powszechnie obowiązujące.

Wobec powyższego **Prezes Urzędu stwierdził, że trzecia przesłanka niezbędna do stwierdzenia stosowania przez Przedsiębiorców praktyk wskazanych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.**

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26 tej ustawy, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 tej ustawy. W powyższym przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Zgodnie z art. 27 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów spoczywa na przedsiębiorcy.

W toku postępowania Przedsiębiorcy poinformowali oraz przedstawili dowody, że od dnia 7 kwietnia 2015 r. zawierają umowy w oparciu o zmienione wzorce umów, które zostały uzupełnione o informacje, których brak w niniejszym postępowaniu zarzucił Prezes Urzędu oraz niezawierające kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień. W kwestii dotychczas zawartych umów, Przedsiębiorcy wskazali, że przygotowano aneksy, które zostały podpisane i rozesłane do wszystkich pożyczkobiorców.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji decyzji.

Ad II i III sentencji niniejszej decyzji

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Zgodnie z art. 77 ustawy o ochronie konsumentów w związku z art. 3 ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów tejże ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Przedmiotowe postępowanie wykazało, że Przedsiębiorcy dopuścili się stosowania praktyk, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 i pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 263 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) – zwanej dalej: „k.p.a.” - w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 k.p.a., a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Kosztami niniejszego postępowania są koszty związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu w związku z niniejszą sprawą, których wysokość wyniosła 30,10 zł (trzydzieści złotych 10/100) .

Koszty te rozkładają się na wspólników spółki cywilnej JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin w Konstancynie Łódzkiej, wobec czego Annę Wojtas i Janinę Magin obciąża się kosztami niniejszego postępowania w wysokości 15,05 zł (piętnaście złotych 05/100). Jednocześnie, należy stwierdzić, że powyższe należności wynikają z działalności spółki cywilnej (art. 864 kodeksu cywilnego), a zatem na każdym ze wspólników ciąży solidarna odpowiedzialność za spełnienie zobowiązania polegającego na wpłaceniu należności określonej oddzielnie dla każdego z nich.

W związku z powyższym Prezes Urzędu postanowił jak w pkt II i III sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 264 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów koszty niniejszego postępowania Przedsiębiorcy zobowiązani są wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231 000000 w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.a. w związku z art. 3 i art. 11 ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie miesiąca od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Jednak w przypadku kwestionowania wyłącznie postanowień o kosztach zawartych w pkt II i III sentencji niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) oraz art. 264 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.), w związku z art. 479³² § 1 i 2 ustawy z dnia 17

listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.), przysługuje zażalenie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

*Z upoważnienia
Prezesa
Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Z-ca Dyrektora Delegatury*

Andrzej Kędzia

Otrzymuje:

r. pr. Marcin Grzybowski
Kancelarie Radców Prawnych
ul. Tuwima 6
90-003 Łódź
Pełnomocnik
Anny Wojtas i Janiny Magin
prowadzących
JAR-MAR s.c. A. Wojtas, J. Magin

